

KÉSZÍTSÜNK EGYÜTT PORTFÓLIÓT!

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 64., 65. § és a 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról meghatározza a pedagógus életpálya modell fokozatait és a fokozatok teljesítéséhez szükséges követelményrendszert. Ennek egyik eleme a pedagógusok számára kötelezően elkészítendő portfólió. A portfólió a fejlesztő értékelés egyik igen fontos megvalósulási formája.

**KÖVECSESNÉ
DR. GÖSI VIKTÓRIA
TAKÁCS MIKLÓS**

Mindez a pedagógus életpálya modell szempontjából a 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet alapján a következőt jelenti: „A portfólió egy olyan dokumentumgyűjtemény, amely alapján végigkísérhető a pedagóguskompetenciák fejlődése, a pedagógus szakmai útja, tevékenysége, nehézségei és sikerei egyrészt a tények tükrében, másrészt a pedagógus reflexiói, értelmezése alapján.” Ebben kiemelt szerepe van a pedagóguskompetenciáknak, melyek alapján a pedagógusok munkáját értékelik.

A portfólió tartalma

- ▶ szakmai önéletrajz, a nevelő-oktató munka dokumentumai, különösen legalább tíz tanóra, foglalkozás ki-dolgozott és utólagos reflexiókkal ellátott óraterve,
- ▶ pedagógiai szakmai és egyéb tevékenységek bemutatása, dokumentumai, önálló alkotói, művészeti tevékenységek bemutatása, dokumentumai,
- ▶ a pedagógust foglalkoztató intézmény intézményi környezetének rövid bemutatása, valamint a szakmai életút értékelése.

A pedagógusoknak a következő **kompetenciaterületek** mentén kell összeállítaniuk a portfóliójukat:

- „a) *szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás,*
- b) *pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók,*
- c) *a tanulás támogatása,*
- d) *a tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség,*
- e) *a tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység,*
- f) *pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése,*
- g) *kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás, valamint*

h) elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.” (326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról)

A portfólióhoz csatolható dokumentumok

Az egyes kompetenciaterületek értékelésénél különböző dokumentumok választhatók ki. A következőkben leírjuk a kompetenciák bizonyítására alkalmazható dokumentumtípusokat Kotschy Beáta nyomán.

K1. A szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás:

A tanár által készített tanmenetek. Óratervek, óravázlatok, amelyek tartalmazzák a tanórán felhasznált segédanyagokat (PowerPoint-bemutatók, feladatlapok, gyakorlatok leírásai, egyéni fejlesztési terv, haladási napló, esetleges filmrészlet stb.). Videofelvételek (amennyiben lehetőség kínálkozik megfelelő minőségű felvétel készítésére). A pedagógus által használt, készített mérőeszközök és az ezekhez kapcsolódó javítási-értékelési leírás. A szakmai fejlődést alátámasztó dokumentumok (pl. az önképzés módja, a továbbképzés elvégzésének igazolása, feldolgozott anyagokról jegyzetek). Óramegfigyelési jegyzőkönyvek.

K2. A pedagógiai folyamat tervezése: Különböző tervtípusok, óratervek, tematikus tervek, tanórán kívüli foglalkozások tervezeteinek elemzése, értékelése. Pedagógiai munka megfigyelése és értékelése a felkészülés, tervezés szempontjából. Meglátogatott tanórák és foglalkozások tapasztalatai, ezekre való reflektálás.

K3. A tanulás támogatása: Tematikus tervek, óratervek és a tanórán, iskolán kívüli tervek elemzése, értékelése. A tanulással, tanítással kapcsolatos reflexiók a portfólió dokumentumaihoz (pl. óratervek, tematikus tervek, tanulói produktumok, tanórák, videofelvételek elemzése kapcsán). Saját módszergyűjtemény és a módszerek értelmezése, használatuk indoklása, elemzése. Saját fejlesztésű IKT-eszközök: a taneszközök bemutatása, több szempontú elemzése. Tanórákról készült videofelvételek elemzése. Esetelemzés a tanulás, tanulástámogatás témakörében.

A tanulástámogatás kapcsán megvalósuló együttműködések dokumentumai. A kollégák, mentor, diákok, szülők visszajelzéseinek elemzése.

K4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség: A pedagógus hivatásáról vallott nézeteinek, szakmai fejlődésének bemutatása rövid esszé formájában. Egy-egy tanuló megismerésének, fejlesztésének, eredményeinek dokumentumai. Fejlesztési terv egyéni bánásmódot igénylő tanuló számára.

K5. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység: Iskolán kívüli programokról videofelvételek, s ezek reflektív elemzése a közösségiség, együttműködés, tolerancia szempontjából. Beszámoló önkéntes közösségi tevékenységről (tanulókkal vagy nélkülük végzett tevékenység is lehet). A tanulók egymás iránti elfogadásának, közösségi magatartásának mérése (kérdőív, megfigyelés, szociometria, interjúk stb. segítségével) és a kapcsolódó reflexió. A közösségfejlesztéshez kapcsolódó hosszú távú terv és ennek megvalósításáról beszámoló. Átélt konfliktusok esetelemzése. A tanulók reflexiói a közösségi tevékenységekről, az osztályközösségről. Közösségi dokumentumok: pl. osztályszabályzat (születésének bemutatása), kirándulásterv, közösségi program terve, közösségi programról (fényképes, filmes) beszámoló, a tanterem berendezéséről fényképek (hogyan készült: a közösségi folyamat bemutatása). Közösségfejlesztő szabadidős terv. Osztályfőnöki tematikus terv. Óratervekben az együttműködés szempontja: reflektív beszámoló több óraterv összehasonlításával, melyek különböző időszakban készültek. A szülőkkal, családdal való együttműködés tervezése, megvalósításáról reflexió. Egyéni nevelési terve. Az emberi jogi neveléshez kapcsolódó programtervek, tanulói produktumok: projektek, fogalmazások, reflexiók stb.

K6. A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése: Egy tanulócsoporthoz használt értékelési rendszer leírása megfelelő indoklásokkal és reflexiókkal. Tanulói munkák (pl. egy témazáró vagy egy projektmunka vagy egy esszé eredményeinek elemzése, reflexiók, visszacsatolás a tanításra). Tanulói önértékelések. Az értékelés eredményeire épülő csoportos és egyéni fejlesztési tervek. Tanulói egyéni értékelési lapok, egyéni értékelési megbeszélésekről feljegyzések. Óratervek, tématervek, amelyek a tanulók ön- és társértékelésének tervezését bizonyítják. Új, alternatív értékelési eszköz

kipróbálása, elemzése, alkalmazásnak eredményei, reflexiók. A pedagógus által alkotott értékelési eszközök és elemzésük, kipróbálásuk eredményei és elemzésük.

K7. Kommunikáció és szakmai együttműködés: A szülőkkal való kapcsolattartás saját gyakorlatának kialakításáról szóló elképzelések írásos dokumentumai elemzéssel. Saját gyakorlathoz kötött esetelemzések, konfliktuselemzések. Diákvisszajelzések. A pedagógus diákokhoz kötődő tevékenységeit mutató eseménynaptár; diákrendezvényeken készült képek és reflexiók; tanulói interjúk; szóbeli/írásbeli kifejtés a témában adekvát szakmai tervekről. Pedagógus szaktekintélyek, tankönyvszerzők, tanszéki oktatók ajánlásai, visszajelzései, reflexiói.

K8. Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért: Óralátogatási jegyzőkönyvek, óratervek és elemzésük. Jegyzőkönyvek szakmai megbeszélésekről, esetelemzésekről és elemzés saját szakmai álláspontjáról s annak képviselőtéről, és/vagy vállalt szakmai feladatvégzésről készült jegyzőkönyvek és elemzés. Videofelvétel támogatott felidézéssel és elemzés. Továbbképzéseken való részvétel igazolása, a tanultak felhasználásáról készített beszámoló. Az önképzés eredményeinek bemutatása. Szakmai fejlesztő tevékenység dokumentumai (programfejlesztés, taneszközök készítése stb.). Szakmai publikációk, előadások anyagai. Kutatási beszámolók (disszertáció).

A portfólióban igen lényeges a megfelelő, szakmailag megalapozott reflexiók elkészítése is. A reflektív pedagógiai gondolkodás megjelenése a portfólióban a tapasztalataink, ismereteink és cselekedeteink szisztematikus végiggondolását, elemzését jelenti.

A pedagógus szakmai, pedagógiai fejlődésének állandóan változó és folyamatosan teljesebbé, minőségibbé váló, bizonyító erejű dokumentuma a portfólió. Ezért a portfólió folyamatos és állandó karbantartást, minőségi és mennyiségi bővítést igényel a megadott kompetenciák alapján!

Felhasznált irodalom

326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

Kotschy Beáta: *A portfólió szerepe a pedagógusok minősítési folyamatában.* http://www.oktatas.hu/pub_bin/unios_projektek/tamop_315_pedkepzes_fejl/3_1_5_1_hirlevel_Kotschy_Beata_portfolio.pdf (2013. július 12.)

Lénárd Sándor – Rapos Nóra: *Fejlesztő értékelés.* Gondolat, Budapest, 2009

Kimmel Magdolna – Falus Iván: *A portfólió fogalma, készítésének céljai és típusai.* In: A tanítás-tanulás hatékony szervezése. (Alkotószerkesztő: Réthy Endréné) Educatio, Budapest, 2008